

POTŮČEK MARTIN A KOL.: VEŘEJNÁ POLITIKA

Praha, C.H. BECK, 2016. 309 s.

Publikácia „Veřejná politika“ profesora Martina Potůčka je rozšírenou verziou diela s rovnakým názvom vydaného v roku 2005. Autorský kolektív pozostáva z troch osôb (Martin Potůček, Veronika Rudolfová a Kamila Vlčková). Dielo bolo publikované od marca roku 2016, je rozdelené na dve nosné časti (časť A a časť B) a pozostáva z 309 strán.

Pozitívne sa dá na prvý pohľad hodnotiť koherentná a logická štruktúra jednotlivých kapitol. Celkovo má „časť A“ desať kapitol spolu so súhrnným zoznamom literatúry, slovníkom (anglicko-české pojmy), vecným a menným registrom a zoznamom tabuliek a obrázkov. Celkovo má táto časť 192 strán. „Časť B“ má šesť hlavných kapitol spolu so slovníkom pojmov, terminológiou pilierov dôchodcovského systému (nadväzujúc na rozoberané prípadové štúdie), súhrnnou literatúrou, zoznamom tabuliek, obrázkov a boxov. Táto časť má presne 116 strán. Publikácia je obohatená veľkým množstvom tabuliek, obrázkov a boxov, ktoré vysvetľujú text a pôsobia oveľa praktickejšie pri prezentovaní teórie. Dohromady je v knihe 36 tabuliek, 13 obrázkov a 15 boxov. Navyše text je členený aj viacerými graficky ohraničenými (pôsobia ako boxy, ale nemajú označenie) kolonkami, ktoré autori využívajú hlavne na prezentovanie konkrétnych príkladov z praxe. Každá kapitola je jasne graficky rozčlenená, text je zrozumiteľný a prezentovaný ako z teoretickej, tak aj praktickej roviny.

Pomôckou pre čitateľa (vyučujúceho alebo študenta) je tzv. orientačný prehľad výkladov a uplatnenia vybraných verejno-politických teórií uvedený hneď za úvodom diela. Autori v ňom uvádzajú viaceré teoretické koncepty (korporativizmus, byrokracia, advokačné koalície, formovanie agendy...), ktoré sú v konkrétnej kapitole a na presne určenej strane. Čitateľ tak dopredu nemusí mechanicky hľadať, kde daný teoretický model nájde.

Ako je vyššie uvedené, publikácia je členená na dve nosné časti. „Časť A“ je viac teoretická, predstavuje akýsi úvod do verejnej politiky. „Časť B“ je praktická, pričom rozoberá reálne prípadové štúdie aplikovateľné na modely prezentované v „časti A“.

Úvod do verejnej politiky je prezentovaný v „časti A“. Celkovo má 10 kapitol. V každej z nich je na konci časť „kontrolné otázky“ a „pramene“. Kontrolné otázky sa dajú výborne využiť hlavne pri vyučovaní študijných programov/ odborov verejnej politiky k jednotlivým teoretickým konceptom. Autori ponúkajú otázky na premýšľanie

(hlavne pre študentov) a ich odpovede priamo v texte jednotlivých desiatich kapitol. Ako pomôcka môžu slúžiť taktiež konkrétne pramene/ zdroje, ktoré sú uvedené na konci každej z kapitol.

Prvá kapitola „časti A“ nesie názov „verejné záujmy a verejná politika“. Rozoberaný je úvod do problematiky skúmania verejnej politiky ako pomerne moderného spoločenskovedného odboru, jeho nadväznosť na iné vedné disciplíny, základné teoretické koncepty, či hlavných predstaviteľov a priekopníkov rozdelených chronologicky z histórie. Autori uvádzajú taktiež perspektívy budúceho vývoja a kontrolnými otázkami na konci kapitoly vytvárajú priestor na diskusiu napr. pri seminároch alebo prednáškach na univerzitách.

„Hodnoty vo verejnej politike“ sú druhou kapitolou tejto časti publikácie. Rozlišuje tri základné anglické pojmy vo verejnej politike, a to tzv. „politics, political a polity“. Autori vysvetľujú dôležitosť rozoznávania a osvojenia si anglickej pojmológie a predostávajú teoretické koncepty využitia hodnôt v jednotlivých subsystemoch verejnej politiky, akými sú napr. ľudské práva, inštitúcie, kvalita života a pod.

Tretia kapitola s názvom „vládnutie“ chronologicky čitateľovi vysvetľuje samotný pojem, jeho dimenzie, dôležitosť, viaceré úrovne vládnutia, vplyv štátu, trhu a občianskeho sektora, sieťovanie aktérov alebo kontrolné/ regulačné mechanizmy spojené s vládnutím a využívaním hlavne v demokratických štátoch. Pridanou hodnotou tretej kapitoly sú odporúčané zdroje k teóriám korporativizmu a teóriám politických sietí.

Štvrtá kapitola rozoberá úlohu konkrétnych aktérov a inštitúcií vo verejnej politike, ich väzby, vzťahy, priestor pre kooperáciu a vzájomné ovplyvňovanie (tzv. „arenas“). Štvrtá kapitola logicky nadväzuje na predošlé a taktiež autori čitateľa nabádajú k naštudovaniu zdrojov k teóriám inštitucionalizmu zameraného na aktérov a teóriám aktérov generujúcim agendu (ako fázu procesu tvorby verejnej politiky).

Piata kapitola nesie názov „nástroje verejnej politiky“, kde autori prehľadne členia najvyužívanejšie nástroje „decision makerov“, ako sú ekonomické, právne, informačné či administratívne nástroje. Viacero tabuliek/ obrázkov a boxov čitateľovi dovysvetľujú opodstatnenosť využívania jednotlivých druhov nástrojov a prehľadnejšie charakterizujú pomerne náročnú problematiku. Kapitola však svojím spôsobom prezentovania pôsobí jednoducho a precízne.

Od šiestej kapitoly sa autori zamerali na jednotlivé fázy procesu tvorby verejnej politiky. Na jednotlivých príkladoch (v tzv. boxoch) uvádzajú veľké množstvo konkrétnych príkladov, čím je text oveľa praktickejší, nie len teoretický. Šiesta kapitola sa venuje podrobne fáze vymedzenia a uznávania problémov vo verejnej politike, ktoré sa dostávajú do agendy. Siedma kapitola koherentne nadväzuje na predošlé, pretože sa už venuje formulácii konkrétnych verejných politík a procesu rozhodovania. Ôsma kapitola ďalej pozostáva z tzv. implementačnej fázy tvorby verejnej politiky a deviata (predposledná kapitola) sa venuje vyhodnoteniu ako konečnej fázy procesu tvorby verejnej politiky. Celkovo majú tieto štyri kapitoly až 54 strán, na ktorých

autori dopodrobna vysvetľujú najdôležitejšie fázy verejnej politiky z teoretického aj praktického hľadiska. Ako predošlé kapitoly, aj tieto majú na konci tzv. kontrolné otázky pre diskusiu a zdroje, z ktorých možno čerpať pri hlbšom štúdiu rozoberanej problematiky.

Posledná desiatka kapitola „časti A“ publikácie sa venuje tomu, ako môžeme porozumieť verejnej politike. Kapitola je skôr úvahou a poznatkami/ skúsenosťami autorov s dlhoročnou praxou vo výskume verejnej politiky. Kapitola určuje témy ako pristupovať k štúdiu a výskumu, ako porozumieť pravidlám pri poznávaní jednotlivých politík, aké jestvujú riešenia a postupy v praxi či varovanie a výzvy do budúcnosti (teoretické a praktické). „Časť A“ je doplnená taktiež na konci prehľadným zoznamom zdrojov (knižných, internetových a iných) a zoznamom tabuliek/ obrázkov a pod.

Druhá „časť B“ pozostáva celkovo zo siedmich kapitol, pričom obsahuje šesť konkrétnych prípadových štúdií. Na rozdiel od „časti A“ je orientovaná skôr prakticky ako teoreticky. Celkovo sú kapitoly prehľadné a ponúkajú reálne situácie, s ktorými sa verejná politika stretáva v praxi. Keďže autori a publikácia je písaná v českom jazyku a vychádza z českého verejno-politického prostredia, aj prípadové štúdie sú orientované na české reálie. Martin Potůček je odborníkom vo sfére dôchodkových systémov a aj prípadové štúdie sa dotýkajú tejto témy.

Prvá kapitola druhej „časti B“ pozostáva z chronologického prehľadu histórie dôchodkových systémov od počiatku (staroveku) až po moderný vek a Rakúsko-Uhorsko. Druhá kapitola koherentne nadväzuje už na rok 1989 a české dôchodcovské systémy a ich formovanie v praxi až po rok 2014 a viac. Tretia prípadová štúdia v tretej kapitole sa týka prípravy českej dôchodcovej reformy. Štúdia ponúka čitateľovi (vyučujúcemu či študentovi) hypotézy výskumu, teórie a využité metódy, analýzy, formovanie pracovných skupín či expertných tímov, úlohu ekonomickej rady vlády ČR, odborných komisií a pod.

Štvrtá kapitola je najrozsiahlejšia a venuje sa ekvivalentom spojeným s fiškálnou disciplínou. V tejto kapitole taktiež ako v ostatných vidieť prepojenosť s teoretickými časťami publikácie (s kapitolami v „časti A“). Prípadová štúdia sa vo veľkej miere orientuje na reálnych aktérov a inštitúcie a ich úlohy v dôchodcovej reforme, ich interakcie, prepojenosť, konflikty (záujmové), prostriedky jednaní atď. V kapitole je taktiež konkrétna verejno-politická analýza jednotlivých fáz procesu tvorby dôchodcovej reformy (od formulovania problému cez rozhodovaciu, implementačnú a vyhodnocovaciu fázu). V tejto kapitole čitateľ môže vidieť presné postupy analýzy jednotlivých fáz tvorby verejnej politiky na praktickom príklade.

Piata kapitola sa samostatne venuje problematike výskumu tzv. advokačných koalícií, ktoré utvárajú podobu akejkoľvek verejnej politiky. Prípadová štúdia prezentuje teóriu advokačných koalícií, hypotézy pre prax, ich testovanie a overovanie na konkrétnom príklade. Posledná šiesta prípadová štúdia rozoberá tému dôchodcovského minima (kľúčové pramene dôchodcovských systémov, spôsoby financovania, určenia dávok, účasti a druhov reforiem).

„Časť B“ publikácie „Veřejná politika“ je ukončená prehľadným slovníkom použitých pojmov, terminológiou pilierov dôchodcovského systému, súhrnnou literatúrou a zoznamom tabuliek, obrázkov a boxov.

Publikácia od Martina Potůčka predstavuje komplexný prehľad teoretických a praktických poznatkov o verejnej politike. Oproti prvému vydaniu rovnomennej knihy z roku 2005 je oveľa prehľadnejšia, koherentnejšia, jednoduchšia na pochopenie, doplnená o množstvo konkrétnych príkladov. Kniha predstavuje výbornú pomôcku ako pre vyučujúcich, tak aj pre študentov na univerzitách hlavne v odbore/ programe verejná politika. Publikácia by tak mala byť prvou možnosťou pre pochopenie dôležitosti skúmania verejnej politiky ako takej.

MARTIN DAŠKO

Katedra verejnej politiky a verejnej správy
Fakulta sociálnych vied
Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave
Bučianska 4/A, 917 01 Trnava